

**CZY W SYTUACJACH
EKSTREMALNYCH CZŁOWIEK JEST
W STANIE ZACHOWAĆ SWOJĄ
GODNOŚĆ?**

**BEATA ZIELIŃSKA
TADEUSZ BANOWSKI**

SCENARIUSZ LEKCJI

Program nauczania języka polskiego dla szkoły ponadpodstawowej poziom rozszerzony

opracowany w ramach projektu

**„Tworzenie programów nauczania oraz scenariuszy lekcji i zajęć wchodzących
w skład zestawów narzędzi edukacyjnych wspierających proces kształcenia ogólnego
w zakresie kompetencji kluczowych uczniów niezbędnych do poruszania się na rynku pracy”**

dofinansowanego ze środków Funduszy Europejskich w ramach
Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój, 2.10 Wysoka jakość systemu oświaty

WARSZAWA 2019

Redakcja merytoryczna – dr Jolanta Sawicka-Jurek
Recenzja merytoryczna – Dorota Dąbrowska
Bożena Świąch
Agnieszka Ratajczak-Mucharska
Katarzyna Szczepkowska-Szcześniak

Redakcja językowa i korekta – Editio

Projekt graficzny i projekt okładki – Editio

Skład i redakcja techniczna – Editio

Warszawa 2019
Ośrodek Rozwoju Edukacji
Aleje Ujazdowskie 28
00-478 Warszawa
www.ore.edu.pl

Publikacja jest rozpowszechniana na zasadach wolnej licencji Creative Commons –
Użycie niekomercyjne 4.0 Polska (CC-BY-NC).
<https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/deed.pl>

Temat lekcji:

Czy w sytuacjach ekstremalnych człowiek jest w stanie zachować swoją godność?

Klasa / czas trwania zajęć/lekcji:

III / 90 minut

Cele. Uczeń:

- określa problematykę utworu;
- przedstawia i uzasadnia swoje stanowisko;
- w argumentacji odnosi się do różnorodnych kontekstów;
- podejmuje dyskusję;
- ocenia postawy i zachowania bohaterów.

Metody/techniki/formy pracy:

- analiza tekstu literackiego, interpretacja wypowiedzi Gustawa Herlinga-Grudzińskiego, autora *Innego świata*;
- dyskusja panelowa;
- praca z całym zespołem klasowym.

Środki dydaktyczne:

- *Inny świat* G. Herlinga-Grudzińskiego,
- audycja radiowa *Człowiek jest ludzki w ludzkich warunkach*. Z G. Herlingiem–Grudzińskim rozmawia K. Tatarowski. Z archiwum RWE.

Opis przebiegu lekcji:

Część wstępna:

Lekcja 1. Uczniowie definiują pojęcie godności, słuchają audycji – wywiadu z Herlingiem-Grudzińskim, a następnie przyjmują stanowisko wobec jego poglądów.

Część właściwa:

Uczniowie pod kierunkiem nauczyciela wyznaczają sobie zadania i podejmują dyskusję panelową dotyczącą problemu zawartego w temacie lekcji. Dwoje uczniów pełni funkcję obserwatorów, notują oni przedstawianą argumentację, a po jej zakończeniu przedstawiają podsumowanie.

Lekcja 2.

Część podsumowująca:

Uczniowie prowadzą dyskusję na temat konsekwencji podejmowanych wyborów. Nauczyciel lub wyznaczony uczeń moderuje dyskusję. Następnie uczniowie opracowują konspekt argumentacyjnej na temat: czy w sytuacjach ekstremalnych człowiek jest

w stanie zachować swoją godność? (temat lekcyjny). Stawiają tezę, zbierają argumenty. Po wyznaczonym czasie (ok. 20 min.) uczniowie prezentują swoje konspekty.

Komentarz metodyczny:

Nauczyciel powinien pozwolić uczniom ze SPE przyjęcie w czasie dyskusji panelowej roli, która najbardziej im odpowiada. Przed lekcją uczniowie otrzymali polecenie przygotowania się do dyskusji, z uwzględnieniem argumentacji odwołującej się do losów Herlinga-Grudzińskiego, Kostylewa i Natalii Lwownej oraz różnorodnych kontekstów, w tym religijnych, filozoficznych, historycznych, kulturowych, literackich. W trakcie lekcji kształcone są kompetencje: w zakresie rozumienia i tworzenia informacji, wielojęzyczności, technologii i inżynierii, osobiste, społeczne i w zakresie umiejętności uczenia się. W przypadku uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi należy: zapewnić właściwe oświetlenie sali lekcyjnej i miejsca pracy, wykorzystać mocne strony ucznia, tworzyć atmosferę pracy sprzyjającą budowaniu pozytywnych emocji i doświadczeń, dostosować materiały i narzędzia do warunków i możliwości ucznia, np. w materiałach tekstowych powiększyć czcionkę, stosować zakreslenia, dostosować wymagania edukacyjne, stopień, np. wydłużyć czas pracy, umożliwić zapoznanie się z materiałem źródłowym w domu i udzielić wskazówek do pracy, zorganizować pomoc koleżeńską, stosować ocenianie kształtujące, wspierające ucznia, połączone z samooceną i oceną koleżeńską, wzmacniać ucznia pochwałą nawet za niewielkie postępy, a także udzielać informacji zwrotnej o tym, co uczeń robi dobrze, a w których miejscach popełnił błędy lub co wykonał źle, w jaki sposób może uzupełnić braki lub poprawić błędy oraz poinformować o tym, jakimi metodami może doskonalić swoje umiejętności.